

Ксеня (скорочено)

Борис Грінченко

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розповідь в оповіданні ведеться від першої особи – хлопця Василя. Це було по весні. Василь тільки одну зиму ще ходив до школи і дуже чекав канікул. Якось він вирізав іграшку з бузини і дуже радів, що має нового складаного ножика, якого йому купив батько. До Василя підійшов товариш–сусід Івась і став просити позичити ножика. Якби Івась попрохав у Василя ножа через тиждень або два, то він дав би його, не вагаючись. Але тепер, тільки позавчора одержавши його, Василь ніяк не міг наважитися розстатися з своїм скарбом.

Повертаючи довгу цівку з бузини, Василь ненавмисно зачепив Івасеві обличчя. Той розлютився і вдарив Василя, а потім почав тікати. Василь побіг за ним, довгенько він так біг, поки на щось не наштовхнувся.

Хлопець побачив, що сильно штовхнув невеличку, років дев'ятьох, дівчинку. Вона скривилася, але не плакала, хоч її великі сірі очі заблищали сльозою. На їй була обідрана поганенька спідничка та чорна сорочка, а схудле чепурне обличчя було як біль біле.

Василь познайомився з дівчинкою, яку звали Ксенею. Вона розповіла, що її мати вмерла, а тепер має мачуху. Діти скоро розпрощалися, бо у Василь, коли падав, забив свою врзану руку, і кров з неї так і цабеніла, тож треба було йти перев'язати.

Після того випадку Василь зустрівся з Ксенею аж влітку. Він був з батьком і сестрами та братами у полі, бо саме косили сіно. Поки батько й брати косили, а сестри гребли недалечко, Василь беріг воза і грався. Раптом він побачив Ксеню. Дівчинка розповіла, що носила їсти батькові, який теж косить сіно. Василь був здивований, коли дізнався, що вона ніколи не грається, бо не має часу. Мачуха дає їй багато роботи: доглядати двох малих дітей, пасти корову, мести хату.

Якось Василь і Ксеня пішли в ліс по ягоди. Дівчина хотіла вертатися швидше, щоб мати не лаяла, але Василь вмовив її піти далі в ліс. Вони бігали, гралися, поки не почало вечоріти. Тоді тільки діти побачили, що заблукали. Їм стало страшно. Коли зовсім смеркло, діти вилізли на дуб, бо боялися вовків та інших небезпек. Ксеня плакала, та й Василеві уже хотілося пустити сльози, але він стримувався.

Спершу їх налякала сова, яка зловила якусь маленьку пташку. Потім над зрубом щось наче зайнялося, ніби пожежа, і діти злякалися. Та виявилося, що то просто зійшов місяць. Зробилося зовсім видко. Раптом по всьому лісі почувся гук. То кликав Василя його батько. Діти так зраділи, що трохи не попадали з дерева. За кілька хвилин батько вів їх обох за руки з лісу. Ксеня цієї ночі ночувала у Василя.

VI

За вечірню мандрівку Ксеню таки попобила мачуха, але з того часу діти не розлучалися. Ксеня стала Василеві другом. Він навіть хлопців покинув. Його батьки не сварилися за дружбу з дівчинкою, а от її мачуха – дошкуляла. Батько Ксенин слухався тільки жінки, і Ксеня мусила з ранку й до вечора доглядати їхніх двох дітей. Раз Василь і Ксеня загулялися удвох і не побачили, як дитина випала з возика і набила собі лоба. Мачуха ввечері вздріла гулю на лобі в дитини і напалася на Ксеню. На лихо тут лучилася сусіда – вона часто бачила Василя з Ксенею на вулиці – і розказала мачусі, що вони бавляться вдвох. І лайка, і бійка посипалися на Ксеню.

З того часу друзі ховалися, щоб ніхто не бачив, бо щоразу, як довідається мачуха, Ксеня бита. Одного разу мачуха знайшла їх і потягла Ксеню за волосся додому, щоб бавила дітей. Василь кинувся на мачуху і стусонув її кулаком у груди. Мачуха вхопила його за руки і кинула об землю. Василь хотів бігти за нею, але його спинив брат. Ксеню так побила мачуха, що вона з тиждень хвора була...

Та не тільки мачуха була ворогом цієї дружби. Хлопці насміхалися з Василя, якось він побився з одним товаришем, але відтоді Василя не чіпали.

Минув рік. На третій день зелених свят батьки Василя поїхали в Таранівку на ярмарок. Туди і поїхали Ксенині батьки разом з двома малими дітьми. Тож Василь і Ксеня могли побути разом. Біля річки Василь признався дівчинці, що любить її. Вона теж сказала, що любить його і заплакала. Дівчинка призналася, що їй навіть їсти не залишили. Хлопець побіг додому і вернувся з усякою їжею. Вона почала їсти, мішаючи хліб із слізьми. Попоїла трохи, а потім сказала, що скоро помре, бо чомусь їй дуже тяжко. Мабуть, якесь лихо буде.

Лихо справді сталося: Ксенин батько на ярмарку найняв дочку у найми на 5 років. Ксеня, дізнавшись про це, прибігла і розповіла Василеві. По неї уже й чоловік якийсь приїхав. Дівчинка вчепилася у Василя і просила не віддавати її. Та тут прийшов Васильків батько і прибугла Ксенина мачуха. Ксеня закричала не своїм голосом... Батько відірвав її від хлопця і виніс на руках у другу хату. Василь чув, як Ксеня кричала...

І більше Василь не бачив її ніколи. Він прожив ще два роки в рідному селі, потім батько віддав його до міста вчитися. Але як повернувся Василь на деякий час додому, то чув, що Ксенин батько й мачуха з усією сім'єю переїхали жити кудись у інше село. Василь питався про Ксеню. Казали: не знаємо.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу